

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT

คู่มือรูปแบบการจัดกิจกรรม PRAWIT

นางสาวประวิญา แข่งขัน
นางสาวชนิสรา ใจชัยภูมิ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน

เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการสัมผัสประสบการณ์ต่างๆ รอบตัว การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิด เช่น การพูด การกระทำ ที่ตอบสนองสถานการณ์นั้นๆ ดังนั้นการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กควรตอบสนองความต้องการของแต่ละช่วงวัยผ่านกระบวนการลงมือกระทำด้วยตนเอง ภายใต้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และบุคคลอย่างอิสระและมีความสุข ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 5 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การสำรวจ การรวบรวมข้อมูล การสื่อสาร และการแสดงทัศนคติ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบโดยมีหลักการจากแนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รูปแบบการจัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้เน้นให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยการปฏิสัมพันธ์กับสื่อเชิงรูปธรรม เช่น นิทาน ดนตรี การเคลื่อนไหวอย่างมีความสุขร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา การเขียนภาพ หรือการเขียนสัญลักษณ์สื่อความหมาย ทั้งนี้กระบวนการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT จัดระบบการเรียนรู้เป็นรายบุคคล กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ที่สุด ครูมีบทบาทในการกระตุ้นเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจต่อกิจกรรม ตั้งประเด็นคำถาม ให้กำลังใจด้วยการสื่อสารเชิงบวก ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยศึกษา ค้นคว้า เอกสารงานวิจัย เกี่ยวกับแนวคิดจากทฤษฎี และหลักการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสำคัญ ดังนี้ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของไวโกตสกี แนวคิดของโฮเวิร์ด การ์เนอร์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีการเสริมแรงทางบวกของสกินเนอร์ กฎแห่งการฝึกหัดของธอร์นไค์ แล้วสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT ประกอบด้วย 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 สร้างผลงาน ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้ โดยในแต่ละขั้นของกระบวนการจัดกิจกรรมสามารถอธิบายได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ขั้นสร้างความสนใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจ หรือเร้าความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการในการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบประสบการณ์เดิมของเด็ก และเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่อไป โดยขั้นสร้างความสนใจ มีพื้นฐานแนวคิดของบรูเนอร์

กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถนำไปใช้ได้ นั่นคือ การกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะได้เรียนรู้ ซึ่งความสนใจที่เกิดขึ้นนี้เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้สำคัญยิ่งกว่าเป้าหมายของการเลื่อนชั้นหรือเพื่อชนะการแข่งขัน (Bruner, 1960, pp. 14-31) การกระตุ้นความสนใจ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังอย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (Post, 1988, p. 21 citing Bruner, 1966) ทั้งนี้ไวโกตสกีกล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กจะเพิ่มขึ้นถึงขั้นสูงสุดได้ ก็ต่อเมื่อเด็กได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิดที่มีวุฒิภาวะสูงกว่า หรือที่มีความสามารถมากกว่า ด้วยกระบวนการที่เหมาะสมตามสถานการณ์ (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2553) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเด็กได้แสดงออกถึงสิ่งที่คิด โดยสนทนากับเพื่อน หรือการตอบคำถามของครู และในขณะที่คนใดคนหนึ่งพูด เพื่อนๆ ก็จะได้ฟังไปพร้อมๆ กันด้วย (Smith, 2001, p. 17) เนื่องจากการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีจุดเริ่มต้นที่ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจใคร่รู้ และเด็กแต่ละคนมีพื้นฐานการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ ประเภทความรู้ ประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่แต่ละคนได้รับ การเรียนรู้ที่จัดตามความสนใจหรือให้เด็กได้แสดงออกในเรื่องที่สนใจผู้สอนควรกระตุ้นให้เกิดความสนใจและอยากที่จะหาความคำตอบ วิเคราะห์ข้อมูลสรุปผล ซึ่งสำคัญมากกว่าการเรียนรู้โดยบอกข้อเท็จจริงจากครู (Brewer, 2004, pp. 57-59) ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดให้ชั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกระบวนการในการเรียนรู้ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการเรียนรู้ที่ 1 การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (Perception) กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ครูมีบทบาทด้วยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยการใช้ประสาทสัมผัสการฟัง และการดูผ่านวรรณกรรม และการใช้คำถาม และกระตุ้นประสาทสัมผัสผ่านการฟังและการดูโดยผู้สอนสาธิตทำโยคะประกอบเสียงเล่านิทาน ซึ่งนิทานเป็นสื่อที่มีคุณค่าช่วยกระตุ้นความสนใจ ให้เด็กสนใจอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ที่กล่าวว่า การกระตุ้นความสนใจ (Motivation) ให้เด็กเกิดความต้องการในการเรียนรู้เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ได้ ซึ่งความสนใจที่เกิดขึ้นนี้เป็นพลังขับเคลื่อนวิธีการเรียนรู้และค้นหาข้อมูลของเด็กปฐมวัย

ขั้นการเรียนรู้ที่ 2 การทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจขั้น (Rehearsal) กระบวนการทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองจากการปฏิบัติ ในการฟังนิทาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้เด็กคิดลำดับเหตุการณ์ และคิดทบทวนแล้วแสดงท่าทาง การคิดทบทวนด้วยการออกเสียง หรือการคิดทบทวนในใจนั้นเด็กจะได้แสดงออกอย่างอิสระในการคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกันแบบร่วมมือ สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของไวโกตสกี ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กจะเพิ่มขึ้นถึงขั้นสูงสุดได้ ก็ต่อเมื่อเด็กได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิดที่มีวุฒิภาวะสูงกว่า หรือที่มีความสามารถมากกว่าด้วยกระบวนการที่เหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ เรียกว่า “Zone of Proximal Development” ซึ่งเป็นการส่งเสริม

การเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และถ้าเด็กยังไม่ได้รับการช่วยเหลือเด็กจะอยู่ในระดับพัฒนาการเดิม

ขั้นที่ 2 สร้างผลงาน

ขั้นสร้างผลงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด และเพื่อสร้างผลงานจากการค้นหาคำตอบ โดยการปฏิสัมพันธ์กับสื่อเชิงรูปธรรม บุคคล ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสื่อสารเชิงบวกเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยขั้นสร้างผลงาน มีพื้นฐานแนวคิดของโฮเวิร์ด การ์เนอร์ ที่กล่าวว่า ความสามารถในการรับรู้ของเด็กวัยอนุบาลในขั้น “Symbol System” คือสามารถรับรู้ได้ดีจากสื่อเชิงรูปธรรม เช่น นิทาน เพลง เกม การเคลื่อนไหว ละคร ผ่านสิ่งแวดล้อมที่พร้อม นำไปสู่การค้นพบความถนัด หรือความสามารถทางปัญญาเฉพาะแบบของตนเอง ดังนั้นการเคลื่อนไหวประกอบเสียงเล่านิทาน จึงเป็นการส่งเสริมความสามารถเฉพาะของเด็กปฐมวัย (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2553) ซึ่งการลงมือปฏิบัติจริงด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 กับสื่อการเรียนรู้รูปธรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจท์ เชื่อว่า การซึมซับประสบการณ์ และปรับแต่งโครงสร้างทางสติปัญญาตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุล (Equilibration) ทางโครงสร้างสติปัญญา โดยความสมดุลเกิดขึ้นเมื่อเด็กใช้ความสามารถเดิมที่มีอยู่มาปรับใช้เข้ากับสถานการณ์ใหม่เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างประสบการณ์ใหม่กับการรับรู้ (Skemp, 1979, pp. 114-126; Wadsworth, 1996, pp. 14-17) และการสร้างองค์ความรู้ที่เน้นความรู้ถูกสร้างโดยเด็ก เด็กจะใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่บนพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในตัวเด็ก ในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตามแนวคิดนี้จึงเน้นการจัดกิจกรรมที่ให้ได้สื่อสาร และปฏิสัมพันธ์กับบุคคล โดยครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ตั้งประเด็นปัญหาที่ท้าทายความสามารถของเด็กและคอยช่วยเหลือให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (สิริณิ บรรวง, 2549, น. 14 อ้างอิงจาก Piaget, 1970, p. 2) การสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยใช้กระบวนการที่เรียกว่า “กระบวนการสะท้อนความเป็นนามธรรม (Reflective Abstraction Process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงแล้วสะท้อนผลจากการลงมือกระทำนั้นออกมา กระบวนการสะท้อนผลนี้จะนำไปสู่การปรับโครงสร้างทางสมองต่อไป (Brewer, 2004, p. 346; citing Piaget, 1970) ซึ่งเด็กจะใช้ภาพ สัญลักษณ์ แทนสิ่งต่างๆ หรือเพื่อสื่อสารความคิดของเขา ซึ่งแสดงถึงความคิดรวบยอดของเขาต่อวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง และสามารถใช้ประโยคหรือคำเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ได้ และความคิดรวบยอดจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมแล้วสรุปข้อตกลงร่วมกับเพื่อน (Dienes, 1971, pp. 31-36; Smith, 2004, p. 18) ทั้งนี้การสร้างผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็ก จะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความมั่นใจในความคิด การสื่อสารหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม หรือผู้ใหญ่ การเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองเกิดจากความรู้สึกลึกภายในที่ได้รับการตอบสนองเชิงบวกผ่าน สีน้า ท่าทาง คำชมคำพูดที่แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือสนับสนุนกัน คำพูดที่กระตุ้นให้เกิด การคิดต่อยอด คำพูดหรือท่าทางให้กำลังใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กกล้าแสดงออกซึ่งความคิด ผ่าน การสนทนาและการกระทำอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเสริมแรงทางบวก ของสกินเนอร์ ที่กล่าวว่า การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

ขั้นอีก การเสริมแรงจึงเป็นการจูงใจบุคคลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2553) ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดให้ขั้นที่ 2 สร้างผลงาน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกระบวนการในการเรียนรู้ออกเป็น 2 ขั้นตอนโดยเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากขั้นการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (Perception) และการทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจขั้น (Rehearsal) ดังนี้

ขั้นการเรียนรู้ที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม (Action) กระบวนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด ผู้เรียนมีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตามในการปฏิบัติกิจกรรมประกอบเสียงเล่านิทานด้วยตนเอง โดยพิจารณาตามความเหมาะสม และความต้องการของเด็ก ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอวาร์ด การ์เนอร์ ที่กล่าวว่า ความสามารถในการรับรู้ของเด็กวัยอนุบาลในขั้น “Symbol System” คือสามารถรับรู้ได้ดีจากสื่อเชิงรูปธรรม เช่น นิทาน เพลง เกม การเคลื่อนไหว ละคร ผ่านสิ่งแวดล้อมที่พร้อมซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบความถนัดหรือความสามารถทางปัญญาเฉพาะแบบของตนเอง ดังนั้นการเคลื่อนไหวประกอบเสียงเล่านิทานจึงเป็นการส่งเสริมความสามารถเฉพาะของเด็กปฐมวัย

ขั้นการเรียนรู้ที่ 4 การเขียน (Writhe) กระบวนการเขียนภาพ หรือสัญลักษณ์ หรือคำ ตามความสนใจ ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามจินตนาการ เป็นการสรุปความรู้ที่เป็นสาระสำคัญที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยครูเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นจากคำถาม “ใคร.....” “อะไร.....” “ทำไม.....” “ที่ไหน.....” “เมื่อไร.....” “อย่างไร.....” เพื่อนำไปสู่การเขียนภาพตามความสนใจ หรือคัดลอกตัวอักษรจากคำที่สนใจ ซึ่งการเขียนภาพ หรือสัญลักษณ์ หรือคำ สามารถดำเนินการได้ทั้งในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมรายบุคคล เป็นการนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงานและนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากกิจกรรมและสื่อที่เป็นรูปธรรม โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สื่อ สภาพแวดล้อม และบุคคลอื่นๆ เพื่อพัฒนากระบวนการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกและการจัดระบบโครงสร้างความคิดเพื่อให้เกิดความสมดุล (Equilibration) ทางโครงสร้างทางสติปัญญา โดยความสมดุลเกิดขึ้นเมื่อเด็กใช้ความสามารถเดิมที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างประสบการณ์ใหม่กับการรับรู้

ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้

ขั้นการสร้างองค์ความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กฝึกนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ โดยขั้นสร้างองค์ความรู้ มีพื้นฐานแนวคิดของการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ที่กล่าวถึง การนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยการถ่ายโยงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างมีความหมายไม่ใช่วัยการจำ และจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงกัน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548, น. 262-263) สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัดของธอร์นไดค์ เชื่อว่าการฝึกหัดหรือลงมือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดก็ลืมได้ (Hergenhahn and Olson, 1993, p. 56) ดังนั้นรูปแบบ

การจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดให้ชั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกระบวนการในการเรียนรู้ออกเป็น 2 ขั้นตอนโดยเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากขั้นการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (Perception) การทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจขั้น (Rehearsal) การลงมือปฏิบัติกิจกรรม (Action) และการเขียน (Writhe) ดังนี้

ขั้นการเรียนรู้ที่ 5 การแสวงหาความรู้ (Inquiry) กระบวนการแสวงหาความรู้จากภาพ ผู้เรียนมีบทบาทในการค้นคว้า ด้วยการสังเกต การตั้งคำถาม การบอกความต้องการ และรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต หรือการสนทนา เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถดำเนินกิจกรรมได้ทั้งในรูปแบบกิจกรรมกลุ่มย่อย และกิจกรรมรายบุคคล เช่นร่วมกันเรียงลำดับเหตุการณ์จากการเขียนภาพที่ปรากฏ ตั้งคำถามเพื่อเขียนคำตอบที่การ สนทนาถึงภาพของตนเอง รวมถึงการบอกหรือแนะนำวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และการแก้ปัญหาในกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างความรู้ ด้วยการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสื่อ ครูมีบทบาทเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้อื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมช่วงวัย โดยการตั้งประเด็นคำถาม สนทนา และให้กำลังใจด้วยการสื่อสารเชิงบวก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมมือสร้างองค์ความรู้ให้สำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎี การเสริมแรงทางบวกของสกินเนอร์ ที่กล่าวว่า การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ดังนั้นการเสริมแรงเป็นการจูงใจบุคคลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยให้อย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่แสดงพฤติกรรม เรียกว่า “continuous reinforcement”

ขั้นการเรียนรู้ที่ 6 การถ่ายโยงความรู้ (Transfer of Learning) กระบวนการถ่ายโยงความรู้ กระบวนการนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ การถ่ายโยงจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างมีความหมาย ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ได้ ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัดของธอร์นไค์ ซึ่งเชื่อว่าการที่เด็กได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วได้นำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอ ก็จะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวรขึ้น หรือกล่าวได้ว่า เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใดแล้วได้นำไปใช้อยู่เป็นประจำ ก็จะทำให้ความรู้คงทนและไม่ลืม ในทางตรงกันข้าม เมื่อผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้ว แต่ไม่ได้นำความรู้ไปใช้หรือไม่เคยใช้ย่อมทำให้การทำกิจกรรมนั้นไม่ดีเท่าที่ควรหรืออาจทำให้ความรู้ที่นั้นลืมนั่นได้ กระบวนการนี้จะสามารถสังเกตได้จากการนำเอาถึง ผลงานของตนเอง หรือของกลุ่มตนเอง หรือผลงานของเพื่อนกลุ่มอื่นในชั้นเรียน หลังการเสร็จสิ้น กระบวนการเรียนรู้ที่ 5 โดยครูมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงผลงานของตนเองและเพื่อนได้อย่างสะดวก เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้ของตนเอง ด้วยการสนทนากับเพื่อน และผู้ปกครอง

จุดมุ่งหมาย

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ทักษะ ได้แก่

- 1) การสังเกต
- 2) การสำรวจ
- 3) การรวบรวมข้อมูล
- 4) การสื่อสาร
- 5) การแสดงทัศนคติ

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (Perception) กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ครูมีบทบาทด้วยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยการใช้ประสาทสัมผัสการฟังและการดู ผ่านวรรณกรรม และการใช้คำถาม โดยผู้สอนชวนเด็กทายภาพที่กำหนด หรือผู้สอนชวนเด็กสังเกตรายละเอียดของภาพ และสนทนาโดยใช้คำถามเกี่ยวกับภาพที่กำหนด

2. การทบทวนข้อมูล (Rehearsal) กระบวนการทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อตรวจสอบประสบการณ์เดิม และร่วมสนทนาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เช่น ผู้สอนชวนเด็กคิดลำดับเหตุการณ์ และคิดทบทวนและแสดงท่าทาง ด้วยวาจาเสียง หรือการแสดงท่าทาง

3. การลงมือปฏิบัติกิจกรรม (Action) กระบวนการลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยผู้สอนชวนเด็กยืดเหยียดร่างกาย และสาธิตนิทานโยคะให้ดู 1 รอบ แล้วปฏิบัตินิทานโยคะพร้อมกัน หรือผู้สอนชวนเด็กๆ ปฏิบัตินิทานโยคะ พร้อมกัน 2 รอบ หรือนักเรียนมีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ในการปฏิบัติกิจกรรมนิทานโยคะ โดยพิจารณา ตามความเหมาะสมและความต้องการของเด็ก ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา

4. การเขียน (Write) กระบวนการเขียนภาพ หรือสัญลักษณ์ เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ตามความสนใจ หรือความต้องการอย่างอิสระ ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การเขียนภาพอย่างมีความหมาย ผ่านกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมรายบุคคล

5. การแสวงหาความรู้ (Inquiry) กระบวนการแสวงหาความรู้จากภาพ ผู้เรียนมีบทบาทในการสนทนาถึงความต้องการในการค้นหาคำตอบที่ต้องการ เช่น ความต้องการเขียนคำ ความต้องการเขียนภาพ ครูมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เช่น การเขียนให้ดู การชวนเล่นเสียงที่พยัญชนะเดียวกัน

6. การถ่ายโยงความรู้ (Transfer of Learning) กระบวนการถ่ายโยงความรู้ กระบวนการนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้กระตุ้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สังเกตได้จาก การสนทนา การนำเสนอผลงาน และการบอกเล่าจากผู้ปกครอง

กระบวนการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT

จากหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังกล่าวข้างต้นทั้ง 6 องค์ประกอบนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกระบวนการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยกำหนด 3 ขั้นตอน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 6 ประการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ หมายถึง การกระตุ้นความสนใจของเด็กปฐมวัย ด้วยการทาบัตรภาพ การสังเกตรายละเอียดของภาพ เพื่อให้เกิดความต้องการในเรียนรู้ ด้วยการปฏิสัมพันธ์กับสื่อและบุคคล ที่สอดคล้องกับความสนใจ สนทนาเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม สังเกตและรับรู้เรื่องใหม่ สนทนา ตั้งคำถาม ตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน ครูมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจ ตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้เด็กค้นหาคำตอบ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

ขั้นที่ 2 สร้างผลงาน หมายถึง กระบวนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรม 3 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมรายบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดประสบการณ์ในการนำไปใช้ในกระบวนการต่อไป กิจกรรมกลุ่มย่อย เพื่อให้เกิดการระดมความคิด เพื่อสรุปและสร้างผลงานของกลุ่ม หรือผลงานตนเอง ด้วยการเขียนภาพ หรือสัญลักษณ์อย่างมีความหมาย และกิจกรรมกลุ่มใหญ่ เพื่อแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนด้วยการสื่อสารเชิงบวก และบรรยากาศที่เป็นมิตร ครูมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การปฏิบัติกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กคิดและแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจในการแสดงออกผ่านการพูดหรือการลงมือทำ

ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้ หมายถึง กระบวนการนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และเป็นนำสิ่งที่รู้ แล้วไปบอกเล่าหรือนำเสนอ หรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการกระทำซ้ำเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป ครูนำผลงานของเด็กติดที่ผนังห้องเรียน หรือวางที่มุมหนังสือ หรือให้เด็กนำกลับบ้าน ทั้งนี้ครูจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และตอบสนองการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเด็กอย่างมีความหมาย

ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT

ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ทักษะ ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทำหน้าที่รับรู้ข้อมูล แล้วบอกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เห็นได้ เช่น ชื่อ ลักษณะ หมวดหมู่ของวัตถุ
2. การสำรวจ หมายถึง การลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ประสาทสัมผัสช่วยในการรับรู้ข้อมูล เช่น การนับ การระบายละเอียด การระบุความสัมพันธ์ของวัตถุ

3. การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการรู้ เช่น การถามเพื่อหาคำตอบ การหาคำตอบโดยอ้างอิงถึงประสบการณ์เดิม การทดลองเพื่อหาคำตอบ

4. การสื่อสาร หมายถึง การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นเรื่องราว โดยระบุดมмуติฐาน กระบวนการทำงาน และผลที่เกิดขึ้น

5. การแสดงทัศนคติ หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจการแสดงความคิดเห็นด้วยการพูดต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเชิงบวก

ทั้งนี้เครื่องมือในการวัดทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือ แบบประเมินทักษะการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ และบันทึกผลการประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทบาทของครู

การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ฝึกซ้อมทำโยคะประกอบเสียงเล่านิทาน เพื่อให้เกิดความชำนาญ มั่นใจในการแสดงท่าทาง และเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กได้

3. ฝึกซ้อมการถามคำถาม นำไปสู่การคิด และการแสดงพฤติกรรมของเด็กระหว่างดำเนินกิจกรรม

4. จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน และเพียงพอต่อการใช้งานของเด็กในปฏิบัติกิจกรรม

5. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกเป็นอิสระในการปฏิบัติกิจกรรม และสนทนา แสดงความคิดเห็น โดยเชื่อมั่นในความสามารถของเด็กซึ่งเด็กเรียนรู้ได้ผ่านการลงมือทำ อากศถ่ายเท เสียงสว่างเหมาะสม ไม่มีกลิ่นและเสียงรบกวน

6. จัดกิจกรรมตามแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นสร้างความสนใจ ครูมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจ ตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้เด็กค้นหาคำตอบ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

6.2 ขั้นสร้างผลงาน ครูมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กคิดและแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจในการแสดงออกผ่านการพูดหรือการลงมือทำ กระตุ้นให้เด็กจัดเรียงข้อมูล และนำผลงานไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน และเปิดโอกาสให้เด็กสัมผัสกับผลงานได้ตามความสนใจ

6.3 ขั้นสร้างองค์ความรู้ ครูจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และประสานงานกับผู้ปกครอง ในการสร้างสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้เด็กสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ด้วยความ เข้าใจและมีความหมาย

7. บันทึกผลการจัดกิจกรรม เพื่อสะท้อนผลที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมใน 3 ประเด็น คือ ผลที่เกิดกับผู้เรียน ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้น และแนวทางแก้ไข ซึ่งผลการจัดกิจกรรมนี้ จะเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

บทบาทของผู้เรียน

การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไป ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง ทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การสำรวจ การรวบรวม ข้อมูล การสื่อสาร การแสดงทัศนคติ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความมุ่งหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรม แบบ PRAWIT ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญในแต่ละขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. เตรียมสภาพร่างกายให้ความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำ และไม่มีอาการบาดเจ็บส่วนต่างๆ ของร่างกายที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย

2. เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนด้วยความสนใจ ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนเสร็จสิ้นกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นสร้างความสนใจ ผู้เรียนมีบทบาทแสดงออกถึงความสนใจ การตั้งคำถาม ตอบคำถาม หรือสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือความรู้เดิมของตนเอง

2.2 ขั้นสร้างผลงาน ผู้เรียนมีบทบาทในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อรับรู้ หรือซึมซับ ความรู้จากการลงมือทำ ร่วมแสดงความคิดเห็น สรุปร่วมข้อมูลกับสมาชิกในกลุ่ม และชั้นเรียน ร่วมสร้างผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ และการสังเกตผลงานของตนเองและเพื่อน แสดงความคิดเห็น สรุปร่วมข้อมูล และจัดเรียงข้อมูลใหม่ตามคำแนะนำของเพื่อนหรือครู

2.3 ขั้นสร้างองค์ความรู้ ผู้เรียนมีบทบาทในถ่ายทอดความรู้ในสถานการณ์ ต่างๆ โดยแสดงท่าทางการอ่านผลงาน หรือการนำผลงานกลับไปปฏิบัติกิจกรรมกับผู้ปกครอง ตามความสนใจ

การนำไปใช้

การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ไปใช้ ครูควรเริ่มจากการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน เตรียมความพร้อม ฝึกความชำนาญ และเลือกหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง จุดประสงค์ สาระสำคัญ สาระ การเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของ รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีองค์ประกอบ สำคัญ ดังนี้

1. สัปดาห์ที่ เป็นการระบุว่าแผนการจัดประสบการณ์ จะใช้ดำเนินกิจกรรมในสัปดาห์ใด
2. หน่วย เป็นการระบุหน่วยการเรียนรู้ ครูต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี แล้วนำมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนิทาน และสะดวกในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่กำหนด
3. เรื่อง เป็นการระบุเรื่องที่เรียนรู้และสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
4. ระดับชั้น เป็นการระบุว่าแผนการจัดประสบการณ์นี้จะใช้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นใด อายุเท่าไร
5. ระยะเวลา เป็นการระบุระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตามแผน ตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจกรรมถึงเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวัน
6. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการระบุถึงผลการเรียนรู้ พฤติกรรม หรือทักษะที่คาดว่าเด็กจะได้รับเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม และควรเขียนให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน แต่เน้นจุดประสงค์ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เป็นสำคัญ
7. สาระสำคัญ เป็นแก่นของความรู้ และเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งต้องเขียนเป็นความเรียง สั้น กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ได้ใจความ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
8. สาระการเรียนรู้ เป็นสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ในแต่ละแผน
9. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการระบุกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบ PRAWIT เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสร้างผลงาน และขั้นสร้างองค์ความรู้
10. สื่อการเรียนรู้ เป็นการระบุสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินกิจกรรม
11. การวัดและการประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่
12. บันทึกหลังการสอน เป็นบันทึกผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรม ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้น และแนวทางแก้ไข

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PRAWIT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย
นิทานโยคะเรื่อง เหยียนน้อยหัดบิน

บูรณาการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมสร้างสรรค์
สัปดาห์ที่ 1 หน่วย สัตว์ เรื่องที่อยู่อาศัยของสัตว์
สำหรับเด็ก 4 - 5 ขวบ เวลา 45 - 60 นาที

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายไปตามทิศทาง และระดับต่างๆ
2. เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมโยคะประกอบเสียงเล่านิทานได้
3. เด็กสามารถบอกที่อยู่อาศัยของเหยียนได้
4. เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานโยคะเรื่องเหยียนน้อยหัดบินได้
5. เด็กสามารถบอกคำที่เปล่งเสียง ย.ยัฆ์ หรือ ญ.หญิง ได้
6. เด็กสามารถสร้างผลงานจากความคิดของตนเองได้
7. เด็กสามารถเล่าถึงผลงานของตนเองได้
8. เด็กสามารถเล่นและทำงานร่วมกับเพื่อน และครูได้

สาระการเรียนรู้/ประสบการณ์สำคัญ

สาระการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว

ประสบการณ์สำคัญ

1. การเคลื่อนไหวโดยการควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่
2. การเล่นบทบาทสมมติ
3. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ
4. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
5. การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
6. การเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น
7. การฟัง และปฏิบัติตามคำแนะนำ
8. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ
9. การแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ
10. การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร
11. การคาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล
12. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ
13. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของความสงสัยต่างๆ

กระบวนการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบ PRAWIT

ขั้นการเรียนรู้	กิจกรรม	ทักษะการเรียนรู้
การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้า (P : Perception) (5 - 6 นาที)	ครูและเด็กทักทายกันด้วยเพลง สวัสดี พร้อมทำทางประกอบ ครูชวนเด็กสนทนาด้วยการทายภาพด้วยเกมต่อเติมภาพ ประกอบการใช้คำถาม ภาพที่ได้ๆ เห็นเป็นภาพอะไร ถ้าครูเติมภาพนี้ (ภาพลูกเหี้ยว) เข้าไปจะเป็นภาพอะไร แล้วถ้าครูเติมอีกภาพหนึ่งเข้าไป (ภาพแม่เหี้ยว) จะเป็นภาพอะไร ครูบอกลักษณะภาพ “แม่เหี้ยวกำลังให้อาหารลูกเหี้ยว”	การสังเกต : การมองภาพ การสำรวจ : การมองคำที่ครูชี้ และแปลงเสียงตามครู การรวบรวมข้อมูล : การฟังและพูดตามครูทีละประโยค การสื่อสาร : การฟังครูพูดจนจบ/การอ่านคำคล้องจอง/ การกวาดสายตาตามการชี้อักษรในชาร์ตคำคล้องจอง การแสดงทัศนคติ : ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

การทบทวนข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ขั้น (R : Rehearsal) (5 - 7 นาที)	ครูชวนเด็กสนทนาโดยใช้คำถาม เด็กๆ เคยเห็นเหยี่ยวที่ไหนบ้าง เหยี่ยวมีลักษณะอย่างไร ลูกเหยี่ยวบินได้หรือยัง ครูชวนเด็กปฏิบัติกิจกรรม นิทานโยคะ เรื่องเหยี่ยวน้อยหัดบิน ครูชวนเด็กยืดเหยียดร่างกายในมัดกล้ามเนื้อที่ต้องใช้ในการทำโยคะ 5 ท่า	การสังเกต : การฟังคำถามของครู/สังเกตท่ายืดเหยียดร่างกาย การสำรวจ : การฟังและเข้าใจคำถาม การรวบรวมข้อมูล : จากการเชื่อมโยงข้อมูลในคำคล้องจองกับประสบการณ์เดิม การสื่อสาร : จากการฟังและตอบคำถาม การแสดงทัศนคติ : การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำคล้องจอง
การลงมือปฏิบัติ กิจกรรม (A : Action) (10 - 15 นาที)	ครูสาธิตท่าโยคะประกอบเสียงเล่านิทาน ให้เด็กสังเกต 1 รอบ เด็กสนทนาถามข้อสงสัย เด็กและครูปฏิบัติท่าโยคะประกอบเสียงเล่านิทานพร้อมกัน 1-2 รอบ ครูชวนเด็กผ่อนคลายด้วยโยคะท่าศพ พร้อมฟังเสียงดนตรีเบาๆ	การสังเกต : การสังเกตท่าโยคะของครู/การฟังเสียงเล่านิทาน การสำรวจ : การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างท่าโยคะกับเสียงเล่านิทาน การรวบรวมข้อมูล : การฟังเสียงเล่านิทานและแสดงท่าโยคะประกอบเสียงเล่านิทานพร้อมครู การสื่อสาร : การปฏิบัติท่าทางการเคลื่อนไหวตามเสียงเล่านิทาน/การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ การแสดงทัศนคติ : ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม/การปฏิบัติตามข้อตกลง
การเขียน (W : Writhe) (15 - 20 นาที)	ครูชวนเด็กสนทนาถึงเนื้อหาของนิทาน 1. เหยี่ยวน้อยกำลังหัดบินที่ไหน 2. ใครออกไปหาอาหารให้เหยี่ยวน้อย ครูเขียนคำว่า “เหยี่ยว” ให้เด็กดู	การสังเกต : การสังเกตลักษณะ และคุณสมบัติของอุปกรณ์ที่กำหนด การสำรวจ : การใช้อุปกรณ์ที่กำหนดได้ถูกวิธี การรวบรวมข้อมูล : การทบทวนความรู้ ความรู้สึกรักของ

	ครูให้เด็กเปล่งเสียง “เหี้ยยว” ตามครู ครูอธิบายว่า “เหี้ยยว” ออกเสียง ยอ. ยัฆ์ และยังมีอีกหลายคำที่ออกเสียง ยอ เด็กๆ คิดว่ามีคำใดบ้าง เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียง ยอ จากประสบการณ์เดิม (ยัม ยัฆ์ ยก ยืน ยา ยุ่ง เยี่ยม) ครูให้เด็กวาดภาพคำที่เด็กช่วยกันแสดงความคิดเห็น และเขียนคำศัพท์ลงไปใต้ถ้าเด็กๆ ต้องการ เด็กวาดภาพตามจินตนาการด้วยสีเทียน และคัดลอกคำจากกระดาษที่ครูเขียนไว้หรือคิดคำใหม่ โดยครูเขียนให้ดูเพื่อคัดลอก ตามความสนใจ	ตนเองก่อนและระหว่างการวาดภาพ การสื่อสาร : การวาดภาพ/การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ การแสดงทัศนคติ : การแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกผ่านผลงาน/การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย/ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม
การแสวงหาความรู้ (I : Inquiry) (5 - 6 นาที)	เด็กนำเสนอผลงานของตนเอง เด็กสังเกตภาพของเพื่อน และแสดงความคิดเห็นว่าอะไร คำใหม่ที่เพื่อนคิดเพิ่ม (ใหญ่ ยางรถ เยอะ) ครูนำผลงานของเด็กทุกคนติดที่ผนังห้องเรียน หรือวางที่มุมหนังสือ	การสังเกต : การสังเกตภาพวาดของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม/การฟังเรื่องที่เพื่อนเล่า การสำรวจ : การฟังและเชื่อมโยงข้อมูลของเพื่อนในกลุ่ม การรวบรวมข้อมูล : การทบทวนเรื่องที่เพื่อนเล่า/การเชื่อมโยงเรื่องที่เพื่อนเล่าและตัดสินใจเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง การสื่อสาร : การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม/การฟังผู้อื่นเล่าเรื่องจนจบ/การเล่าเรื่องได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับเพื่อน การแสดงทัศนคติ : ความสนใจในการร่วมกิจกรรม/การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน/การทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม

การถ่ายโยงความรู้ (T : Transfer of Learning) (5 - 6 นาที)	ได้ก็นำเล่าถึงผลงานของตนเองให้เพื่อนฟังตามความสนใจ	การสังเกต : การสังเกตภาพนิทานของเพื่อน/การฟังเสียงในการเล่านิทาน การสำรวจ : การดูและการฟัง สังเกตความเหมือน และความแตกต่าง ความสัมพันธ์ของเนื้อหานิทานของเพื่อนแต่ละกลุ่ม การรวบรวมข้อมูล : การเชื่อมโยงข้อมูลข้อนิทานแต่ละกลุ่ม การสื่อสาร : การฟังเพื่อนเล่านิทานจนจบ/การเล่าเรื่องจากนิทานของกลุ่มตนเอง การแสดงทัศนคติ : ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม/แสดงท่าทางชื่นชมผลงานของผู้อื่น
--	---	--

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการสังเกตและบันทึกการเรียนรู้

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือในการประเมิน
1. เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายไปตามทิศทาง และระดับต่างๆ	สังเกตพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของร่างกาย	บันทึกพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของร่างกาย
2. เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมโยคะประกอบเสียงเล่านิทานได้	สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมโยคะประกอบเสียงเล่านิทาน	บันทึกภาพปฏิบัติกิจกรรมโยคะประกอบเสียงเล่านิทาน
3. เด็กสามารถบอกที่อยู่อาศัยของเหยี่ยวได้	สังเกตการแสดงความคิดเห็น/การตั้งคำถาม/การตอบคำถาม	บันทึกคำพูดการแสดงความคิดเห็น/ การตั้งคำถาม/ การตอบคำถาม
4. เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานโยคะเรื่องเหยี่ยวน้อยหัดบินได้	สังเกตการแสดงความคิดเห็น/การตั้งคำถาม/การตอบคำถาม	บันทึกคำพูดการแสดงความคิดเห็น/ การตั้งคำถาม/ การตอบคำถาม
5. เด็กสามารถบอกคำที่เปล่งเสียง ย.ยักซ์ หรือ ญ.หญิง ได้	สังเกตการแสดงความคิดเห็น/สังเกตการสร้างผลงาน	บันทึกคำพูดการแสดงความคิดเห็น/บันทึกการเล่าถึงผลงาน
6. เด็กสามารถสร้างผลงานจากความคิดของตนเองได้	สังเกตการสร้างผลงาน	ผลงานรายบุคคลและผลงานกลุ่ม
7. เด็กสามารถเล่าถึงผลงานของตนเองได้	สังเกตการเล่าถึงผลงาน	บันทึกการเล่าถึงผลงาน
8. เด็กสามารถเล่นและทำงานร่วมกับเพื่อน และครูได้	สังเกตการร่วมปฏิบัติกิจกรรม	บันทึกการร่วมปฏิบัติกิจกรรม

สื่อในการจัดกิจกรรม

1. เพลงสวัสดี
2. เกมต่อเติมภาพ
3. เครื่องเล่น CD
4. แผ่นบันทึกเสียงเล่านิทาน เรื่อง เหยี่ยวน้อยหัดบิน
5. สีเทียน
6. กระดาษ 80 ปอนด์

บันทึกหลังการสอน

1. ผลที่เกิดกับผู้เรียน

- เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมนิทานโยคะ ได้ ทั้ง 13 ท่า แต่ยังมีบางคนที่ผู้สอนยังช่วยแนะนำ และจัดทำทางของร่างกายให้ถูกต้อง

- เด็กให้ความสนใจในการร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

- เด็กสามารถสนทนา และตอบคำถามเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสัตว์ในนิทาน และเสียงของ พยัญชนะได้

- เด็กสามารถวาดได้สอดคล้องกับคำที่ต้องการเขียน

- เด็กสามารถชี้แนะเพื่อนในการเขียนคำตามตัวแบบได้

- เด็กสามารถเชื่อมโยงเสียงกับภาพได้

2. ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

ไม่มี

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

- เสียงดนตรีในการเตรียมความพร้อมก่อนเสียงเล่านิทาน สามารถตัดออกให้เหมาะสม กับความสนใจของเด็กได้

- การเขียนคำเพื่อเป็นตัวอย่างควรเลี่ยงการเขียนในกระดานไวท์บอร์ด และควรเขียนใน กระดาษ เพื่อป้องกันไม่ให้ค่านับลบเมื่อเด็กชี้คำสำหรับแนะนำเพื่อน หรือชี้คำที่ตนเองต้องการเขียน คัดลอกตาม